

Σύγχρονα Πανεπιστημιακά Προβλήματα

του Θεόδωρου Λουκάκη

Τα σημερινά ελληνικά δημόσια πανεπιστήμια δε βρίσκονται σε κρίση απ' εαυτών. Τα κύρια προβλήματά τους έρχονται εκ των έξω. Θα μπορούσε κανείς να πει ότι ζουν με εχθρικό περίγυρο ο οποίος περιλαμβάνει αυτούς ακριβώς που θα έπρεπε να τα προστατεύουν αντί να τα καταδιώκουν. Δύο είναι τα κύρια αίτια της παραπάνω απαράδεκτης κατάστασης. Το πρώτο είναι η μικρή σημασία που δίνει το κράτος, τα κόμματα αλλά και η κοινωνία στην πραγματική παιδεία, σε αντιδιαστολή με τα "πτυχία επαγγελματική αποκατάστασης", τα οποία βρίσκονται σε μεγάλη ζήτηση. Επομένως, τα ελληνικά πανεπιστήμια απ' ενός χρηματοδοτούνται και απ' έτερον έχουν ως προϊσταμένη αρχή ένα Υπουργείο που όχι μόνο δεν προσπαθεί να βοηθήσει την υπόθεση της ανώτατης παιδείας στη χώρα μας αλλά αντίθετα καταφέρνει με τις εκούσιες ή ακούσιες πράξεις του, τις ολιγορίες και τις παραλήψεις του, να τη βλάψει.

Το δεύτερο αίτιο της σημερινής κρίσης είναι η μεγάλη κοινωνική πίεση για πανεπιστημιακά πτυχία με τη λανθασμένη ελπίδα ότι θα προσφέρουν στους νέους επαγγελματική αποκατάσταση. Η παραπάνω πίεση σε συνδυασμό απ' ενός με τις προσπαθείες μικρού αριθμού διδασκόντων στα Τ.Ε.Ι. να τα αναγορεύσουν παρά φύση, σε πανεπιστήμια και με την απληστία των ιδιωτικών συμφερόντων που προσπαθούν να αναγορεύσουν τους τόπους υποτυπώδους κατάρτισης που λειτουργούν στην πλειοψηφία τους πάλι σε πανεπιστήμια, έχει δημιουργήσει μία χαώδη κατάσταση στο χώρο της μεταλκειακής εκπαίδευσης στη χώρα μας. Μία χώρα στην οποία ο ανθός της νεολαίας σπουδάζει ιατρική χωρίς κανείς να τους προειδοποιεί ότι ήδη το επάγγελμά τους είναι κορεσμένο και ότι στους διαδρόμους των ιδιωτικών νοσοκομείων στέκονται άνεργοι σαραντάρηδες χειρουργοί, που περιμένουν να τους βάλουν στο χειρουργείο για βοηθητικές εργασίες αμειβοντάς τους με καμιά δεκαριά μάρκα χιλιάρια.

Μέσα σ' αυτές τις συγκυρίες το Πολυτεχνείο μας παραδόξως τα καταφέρνει ιδιαίτερα καλά. Τόσο στον τομέα της εκπαίδευσης όσο και της έρευνας, ακαδημαϊκής και επιχειρησιακής. Στην καλή χρήση δε της τελευταίας οφείλονται και δύο σημαντικές εξελίξεις: η αυτοχρηματοδότηση των μεταπτυχιακών μας σπουδών-περιοχή που το οπισθοδρομικό κράτος ελάχιστα επιχειρηγεί και ο εκσυγχρονισμός της υλικοτεχνικής μας υποδομής από δικούς μας πόρους. Πράγματι το 82% από τους αμειβόμενους υποψήφιους διδάκτορές μας που είναι περίπου εξακόσιοι είτε εργάζονται σε ερευνητικά προγράμματα είτε έχουν δικές μας υποτροφίες. Κάθε δε χρόνο τα διαθέσιμα του Ειδικού Λογαριασμού Έρευνας, που η Σύγκλητος κατανέμει, ανέρχονται σε περίπου 1 δισ. δρχ. και αυτό σ' ένα Ίδρυμα που ο τακτικός του προϋπολογισμός είναι μόλις 1,4 δισ. δρχ.

Είναι σ' όλους σας γνωστή η τραγική κατάσταση του Υπουργείου Παιδείας, όπου κανείς δε γνωρίζει τίποτε για

τα προβλήματα ουσίας της ανώτατης παιδείας, εκτός από μερικούς συμβούλους του Υπουργού, που τα ξέρουν όλα λάθος, αν κρίνει κανείς από τα αποτελέσματα των Συμβούλων τους. Είναι επίσης γνωστό το κακό μανάτζμεντ του Υπουργείου στην περίπτωση της διανομής των πόρων του 2ου Κ.Π.Σ., απ' όπου δεν έχουμε πάρει ακόμη τίποτε, δύο χρόνια μετά την έναρξή του. Θέλω όμως να φέρω σε γνώση σας το γεγονός ότι το Υπουργείο φαίνεται ότι εννοεί και την ετεροαπασχόληση των μελών του Δ.Ε.Π. των πανεπιστημίων. Υπάρχουν πράγματι έγγραφα του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους που δείχνουν ότι, χάρι στην ολιγορία του Υπουργείου, δεν υφίστανται μέλη Δ.Ε.Π. "πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης", όπως ο νόμος ορίζει και άλλα έγγραφα που δείχνουν ότι το Υπουργείο αρνείται επίμονα να απαντήσει τόσο στο Πολυτεχνείο, όσο και στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, όταν ζητούν πληροφορίες για τη σωστή εφαρμογή του πρόσφατου μέτρου των αυξήσεων στις αποδοχές με παράλληλη εγκατάλειψη των εξωτερικών ασχολιών.

Μέσα σ' αυτόν τον τραγέλαφο, βλέπουμε μία γενικευμένη τάση υποβάθμισης των πανεπιστημιακών σπουδών στη χώρα μας με τη μέθοδο της δια της βίας προς τα κάτω εξίσωσή τους με τελείως αναντίστοιχες σπουδές, όπως π.χ. συμβαίνει με το νόμο που επιτρέπει να μπορούν οι απόφοιτοι των Τ.Ε.Ι. να συμμετέχουν στις μεταπτυχιακές σπουδές των Πανεπιστημίων και όπως συμβαίνει με τις διαφημιζόμενες "αναγνωρίσεις" ακόμη και των σπουδών στα Ι.Ε.Κ. από Αγγλικά πανεπιστημιοποιηθέντα Τ.Ε.Ι.

Όμως, η επιθυμία του λαού μας για περισσότερη τριτοβάθμια εκπαίδευση, πράγμα που και το Σύνταγμα άλλωστε υπόσχεται, δε μπορεί να αγνοηθεί. Έτσι, εμείς στα πανεπιστήμια μπορούμε να αυξήσουμε τον αριθμό των φοιτητών μας και για το Πολυτεχνείο μία αύξηση κατά 30% θα ήταν εκπαιδευτικά παραδεκτή. Κυρίως όμως θα πρέπει η πολιτεία να επιτρέψει, να προωθήσει, θα έλεγα, τη δημιουργία πολλών Ιδιωτικών Ίδρυμάτων Ανώτερης Επαγγελματικής (κατά το Σύνταγμα) εκπαίδευσης, πράγμα που το Σύνταγμα επιτρέπει, με δικαίωμα συνέχισης των σπουδών του στα πανεπιστήμια. Έτσι θα μειωνόταν σημαντικά η ανάγκη φοιτητικής μετανάστευσης και η εκπαίδευση στην Ελλάδα θα ήταν υπό κρατικό έλεγχο.

Δυστυχώς ούτε η κυβέρνηση ούτε τα κόμματα φαίνεται να έχουν πολιτική Παιδείας επαρκή για τα σύγχρονα προβλήματα του τόπου μας.

Ο Θ. Λουκάκης είναι καθηγητής στο Τμήμα Ναυπηγών ΕΜΠ. Το κείμενο αποτελεί εισήγηση του την Ημερίδα για την Ανώτατη Παιδεία που οργάνωσε το ΕΜΠ στις 19-10-95.